

ни. Необрађена дрвна грађа транспортована је обично најпре за Дубровник, а затим су даске, греде и бродска грађа извожени у Италију, у Барлету, Бари, Монополи, Пезаро, Равену итд.

Поред соли, житарица и дрвне грађе, као главних извозних добара, из Албаније се у средњем веку извозило и читав низ других производа као што су усољено свињско месо и риба, из Валоне су извожени овнујско крзно, усољена икра (*bottarga*) и соколови за лов, шишарке (за штављење коже), као и средство за фарбање добијено од корена храста (*grana*). У мањим размерама одвијао се и транзит руда из Србије.

Албанија у средњем веку није била само земља извозница, већ и увозница. Увожена је углавном вунена тканина и то најчешће из Венеције. Из Италије су се још увозили и вино, шећер и роба од гвожђа. Албанску спољну трговину водили су странци, пре свега млетачки и дубровачки трговци. Извоз је далеко надмашивао увоз.

Христијанизација и образовање црквених заједница

Простор Албаније је два пута доживео христијанизацију, као што је то случај и са највећим делом јужне Европе. Прва христијанизација одвијала се још под римском влашћу и обухватила је најпре само обалски појас: Драч је већ 58. године пре Христа постао епископија. Одатле је у 4. и 8. веку вршена христијанизација унутрашњости. Пре преузимања земље од стране Словена, на територији данашње Албаније у околини Драча налазиле су се следеће бискупије: Скадар, Сарда, Љеш, Скампа, Аматија, Аполонија, Билис и Валона. Словенско освајање (око 600. године) у великој мери уништило је постојећу црквену организацију и — барем у унутрашњости — довело до поновног враћања паганству.

Тако је унутрашњост Албаније по други пут морала да буде христијанизована и то из византијске теме Драча и већ христијанизоване бугарске државе. Извесно је да су овим процесом христијанизације били обухваћени и преци данашњих Албанаца, јер су у време појављивања у историјским траговима 11. века већ били хришћани. Писаних записа о

христијанизацији Албанаца, међутим, нема. На основу црквене терминологије у албанском језику, иначе углавном позајмљене из латинског, да се наслутити да је христијанизација полазила из романизованих градова дуж обале. Приликом поделе Византијског царства 395. године, Албанија политички потпада под утицај Византије, док у црквеном животу и даље остаје под јурисдикцијом Рима све до 732. године, када и у тој области преовладава утицај Цариграда. Након шизме из 1054. године Албанија се наша у зони интереса и Западне и Источне цркве. Северна Албанија до Драча постепено је, захваљујући мисионарским активностима, пре свега бенедиктинског реда, поново припала Западној цркви. Земља је, међутим, и црквено и културно остала гранична област у првом смислу. Драч је још од Анжујаца био седиште латинског и грчког владичанства. Борба између папинске власти и Византије у Албанији, ипак, није била посебно оштра. Већина становника као да уопште није била свесна разлике међу тим двама хришћанским црквама. Одлучујућу улогу је при том имало то што је градско становништво било етнички веома измешано и што се на селу племенска припадност више вредновала од религијске. Албанска властела такође нису много оклевала да промене вероисповест увек када би сматрала да је то потребно због политичког стицаја околности.